

ชื่อภาคนิพนธ์	:	การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน
ชื่อผู้เขียน	:	นางสาวกัญชลี ศิริวิสูตร
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	:	2546

การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน มีวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้ 1) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโครงการในด้านความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าและกระบวนการดำเนินโครงการ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการทั้งด้านผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ 3) เพื่อหาแนวทางและจัดทำข้อเสนอที่เป็นรูปธรรมในการปรับแนวทางการดำเนินงานในปีต่อไปให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา ได้ใช้หลักวิธีการศึกษาวิจัยประเมินผลโดยใช้ตัวแบบ Input – Output โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) ผู้รับผิดชอบโครงการในศูนย์สุขภาพจิตที่ 1 – 12 2) ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิตในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และสถานีนอนมัย ใน 38 จังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ 3) ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชนในพื้นที่เขตการสาธารณสุขที่ 4 และ 4) ญาติผู้ป่วยและประชาชนในชุมชนที่ให้การดูแลผู้ป่วยในพื้นที่เขตการสาธารณสุขที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาจากเอกสารและแบบสอบถามโดยวิธีทางสถิติ ในการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการศึกษา พบว่า

1) ประสิทธิภาพของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในด้านความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า พบว่ามีประสิทธิภาพในระดับสูง และในด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการก็มีประสิทธิภาพในระดับสูงเช่นกัน

2) ประสิทธิภาพของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า

2.1) ด้านผลผลิต พิจารณาจากความสามารถในการปฏิบัติงานได้สำเร็จตามแผนที่กำหนดปรากฏว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานในชุมชน เนื่องจากประชาชนในชุมชนต่างเห็นความสำคัญและประโยชน์ของโครงการจึงขอเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่วนการพิจารณาจากความสามารถในการใช้จ่ายงบประมาณได้สำเร็จตามแผนที่

กำหนด พบว่ามีประสิทธิผลในระดับสูงเช่นเดียวกัน เนื่องจากการที่มีจำนวนกลุ่มเป้าหมายเพิ่มทำให้ต้องใช้จ่ายงบประมาณในการอบรมและผลิตสื่อที่เพิ่มขึ้นด้วย

2.2) ด้านผลลัพธ์ พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช พบว่าในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องการแนะนำให้ผู้ป่วยร่วมกิจกรรมของชุมชน และการให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยเรื่องการประกอบอาชีพ มีประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำ ส่วนการพิจารณาจากสภาพของผู้ป่วยจิตเวช พบว่าผู้ป่วยมีสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยมีประสิทธิผลอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

1) กระทรวงสาธารณสุขควรปรับปรุงกฎระเบียบด้านการบริหารและการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นระเบียบเดียวกันในทุกพื้นที่ เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการและส่งผลให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินโครงการต่อไป

2) ผู้บริหารโครงการและกองแผนงานควรร่วมกันกำหนดและพัฒนาระบบการรายงานผลการดำเนินโครงการให้มีรูปแบบที่แน่นอน รวมทั้งควรต้องกำหนดบทบาท ภารกิจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน

3) กรมสุขภาพจิตควรส่งเสริมและผลักดันให้แนวทางการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชนได้รับการยอมรับในวงกว้างโดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งในบุคลากรสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้เข้าใจและตระหนักในกระบวนการดูแลผู้ป่วยจิตเวช อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

4) ผู้บริหารโครงการและสำนักพัฒนาสุขภาพจิตควรร่วมกันพัฒนาหลักสูตร การประกอบอาชีพตามศักยภาพของผู้ป่วยจิตเวช เพื่อให้ศูนย์สุขภาพจิตนำไปใช้สำหรับการให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วย และญาติในการประกอบอาชีพของผู้ป่วยต่อไป

Title of Research Paper : An Evaluative Research on "the Project of Community Participation Promotion in Taking Care of Psychiatric Patients in Communities"

Author : Miss Kunchalee Sirivisut

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2003

This research study was an evaluation on "the Project of Community Participation Promotion in Taking Care of Psychiatric Patients in Communities". It was aimed: 1) to evaluate the efficiency of the project concerning appropriateness of inputs and process; 2) to evaluate the effectiveness of the project concerning both outputs and outcomes; and 3) to provide guidelines and concrete recommendations for adjusting the project in the following years to be more efficient and effective.

The methodology used in this study was an evaluative research devising 'Input-Output' model. The studied population were: 1) project-related officers in mental health centers 1-12; 2) health officers responsible for mental health work in provincial health offices, general hospitals, community hospitals, and health stations in 38 provinces participating in the project; 3) lay people who took part in the workshop of "participatory process in taking care of psychiatric patients in communities" within health region 4; and 4) patients' relatives and lay people in the communities in health region 4 where psychiatric patients were provided with care. Data from documents and questionnaires were analyzed by descriptive statistics, i.e. frequencies, means and percentage.

The study showed the following results.

1) The efficiency of the project was generally at high level. When considering the appropriateness of inputs and process per se, it was found that the efficiency of both factors were at high levels.

2) The effectiveness of the project was generally at high level. When considering each factors, it was found that:

2.1) Outputs : The performance in attaining the planned targets of the project, to be more specific, the activities proceeded in communities, was reported to be at high level of effectiveness. The underlying reason was that lay people in communities realized importance and usefulness of the project; consequently, more people joined the project. In addition, it was found that the budgets were spent as planned and also evaluated to be highly effective. As there were more target groups participating the project, the budgets for training programs and media production were, then, increased.

2.2) Outcomes: People participation in taking care of psychiatric patients was generally moderate. On one hand, giving advice to the patients to participate community activities and providing job counselling for patients were generally at low level of effectiveness. On the other hand, the fact that patients had good physical and mental states and potentiality in living with others in the communities were found to be at a fairly high effectiveness.

Recommendations were that:

1) The Ministry of Public Health should refine and set up one criterion of rules and regulations for administration and budget drawing in order to expedite and ease the administration of the project;

2) The project manager and Planning Division should be collaborated partners in identifying and developing a clear, continuous, and stringent monitoring, reporting and evaluating system and assigning related agencies their roles and responsibilities in the project;

3) The Department of Mental Health should continuously promote the practice guideline for taking care of psychiatric patients in communities to be widely accepted, by applying AIC with health officers, related agencies and lay people in order to establish the understanding and realization of the process in taking care of psychiatric patients, which, then, will lead to sustainable development of the community in the future;

4) The project manager, in collaboration with the Bureau of Mental Health Development, should develop technology regarding "Earning a living as potential provided for psychiatric patients" in order that the mental health centers can make use of them in giving advice to the patients and patients' relatives about the patients' future career.